

Atamalarda “Üç Aşağı, Üç Yukarı” Takıntısı!

Bu yazı, memur atamalarındaki kadro derecesi, kazanılmış hak aylık derecesi ve atamalarda kazanılmış hak derecelerinin ve kadro derecelerinin ne anlama geldiğini farklı bir yaklaşımla herkesin anlayacağı tarzda kaleme alınmıştır.

Atamalarda “Üç Aşağı, Üç Yukarı” Takıntısı!

Halil MEMİŞ

Bu yazı; herkesin her şeyi bildiği toplumumuzda, bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olanlara ithaf edilmiştir.

Öncelikle ifade edelim ki, yazımızın başlığı bilinçli olarak belirlenmiştir. Bu yazımızı, herhangi bir formata göre değil, meramımızı en doğru nasıl aktarabileceğimizi ön plana alarak yazmayı tercih ettik. Bunun için, peşinen siz okurlarımızın anlayışına sığınıyorum.

Zaman zaman değişik vesilelerle vakıf olduğumuz konuları, farkındalık yaratmak adına sosyal medya üzerinden ankete dönüştürüp, sonrasında konunun hukuki tarafını ve doğrusunu teferruatlı olarak okuyucularımızla paylaşıyoruz.

Son olarak, “1. Derece Müdür kadrosuna atanacak bir kişide, Görevde Yükselme Yönetmeliğindeki ve 68/B'deki süre şartları tutuyorsa, atanılacak kadronun kazanılmış hak aylık derecesinin en fazla üç üst derecesinden bir kadro olması şartı aranır mı?” şeklinde yaptığımız anketimize 533 kişi katıldı ve sonucu % 52 “Hayır, aranmaz”, % 47,3 “Evet, aranır” olarak çıktı.

Anlaşılacağı üzere konumuz, kurumların 1, 2, 3 ve 4 üncü dereceli kadrolarına yapılacak atamalarda, atanacak kişinin kazanılmış hak aylık derecesinin öneminin olup olmadığı, hatta atanacağı kadronun derecesi kazanılmış hak aylık derecesinin üç

üstünden daha yüksekse bu atamanın yapılip yapılamayacağı ile ilgilidir.

Nerden çıktı diyebilirsiniz, durup dururken çıkmadığı muhakkak!

Maşallah herkesin her şeyi bildiği toplumumuzda, herkesin bilgisi yoktur, okumaz, okusa da çoğu zaman okuduğunu anlamaz ama o okumadığı veya okuduğu halde anlamadığı konuda fikri vardır ve ahkam keser. Yani “bilgi sahibi olmadan, fikir sahibi olmayı” becerebilen nadir bir halkız. Bu bize Allah vergisidir. Bunun için Yüce Rabbime ne kadar şükretsek azdır!

Bugün üzerinde duracağımız konu özelinde bahis açacak olur isek, bizim toplumumuzda “Allah’ın hakkı üçtür” diye bir bakış açısı vardır, hepimiz biliriz.

Nedeni bu mudur bilinmez, lakin kamu bürokrasisinde “üç” olayı bazıları için takıntı, bazıları için saplantı, bazıları için ise akli melekelerine vurulan pranga halini almıştır.

Bunu kamu alımlarında da, personel atamalarında da yaşarız. Başka birçok şeyde de yaşarız.

Kanun, “piyasa araştırması yapılarak” doğrudan teminle alım yapılabilir der, bizim bürokrasideki zevat, birden fazla kişiden alınması mümkün olmayan hizmet ve işler için bile üç teklif ister. Milyarlık ihaleye “tek kişi” katılsa dahi haddi layık görülümüşse ihaleyi o kişiye veririz, ama 300.-TL’lik terlik alımı için bile üç teklifte, üç teklif diye direktiriz.

Benzer şeyi memur atamalarında yaşarız. Tabi, şükretmemiz gerekir ki boş kadrolara atama yaparken üç teklif diye direktmeyiz. Bu sevindirici bir durumdur bizim için. Maaşının veya ücretinin ne kadar olacağını öğrenmek amacıyla, “çalıştıracaksınız ama ne kadar alacağım, ücreti öğrenebilir miyim” denen toplumumuzda, boş kadrolara yapılan atamalarda üç teklif alalım, hangisi uygunsa onu atayalım denmemesine şükreder hale geldik!

Nedir peki bu atamalardaki “üç aşağı, üç yukarı” meselesi. Bu; bir şeyin zamanını, bir ürünün kilosunu, bir kişinin yaşını v.s. sorduğunuzda kullanılan “üç aşağı, beş yukarı” olmadığına göre, demek ki daha dişe dokunur ciddi bir şey!

Çoğu zaman bizim de bulunduğumuz ortamlarda bilgimize güvenip bize atamalarla ilgili olarak kazanılmış hak aylık derecesi ve kadro derecesi ilişkisini konu ederek soru sorulduğunda, sağ olsunlar yukarıda bahsettiğim, bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olanlar bizi cevap verme zahmetinden kurtarıp, “yahu atarsın tabi, ‘üç aşağı, üç yukarı’ istediğin gibi atarsın” diye cevap verirler. Hani, sünnet çocuklarında işlem tamamlandıktan sonra “oldu da bitti maşallah” deriz ya, işte öyle bir şey. Aslında bu cevaplarından dolayı teşekkür etmeye fırsat bile bulamazsınız, zira tahribatı düzeltmek daha çok zaman alır sizin için.

Şimdi gelelim asıl meselemize!

Kamu kurumları, özelimizde de belediyeler 1, 2, 3 ve 4 üncü dereceli kadrolarına yapacakları atamalarda, hangi esasları dikkate alacaklardır?

Kanun koyucu eğer boşuna yazmamışsa, idareler bu kadrolara atamalarda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68/B maddesindeki düzenlemeleri dikkate alacaklardır.

Çünkü söz konusu madde şunu diyor: "B) Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı ile Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

Ancak, bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin;

- a) 1 inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,
- b) 1 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl,
- c) 3 üncü ve 4 üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl,

hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır. Dört yıldan az süreli yükseköğrenim görenler için bu süreler iki yıl ilave edilir. Bu sürelerin hesabında; 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2'nci maddesi kapsamına dâhil kurumlarda fiilen çalışılan süreler ile Yasama Organı Üyeliğinde, belediye başkanlığında, belediye ve il genel meclisi üyeliğinde, kanunlarla kurulan fonlarda, muvazzaf askerlikte, okul devresi dâhil yedek astsubaylık ve yedek subaylıkta ve uluslararası kuruluşlarda geçen sürelerin tamamı ile yükseköğrenim gördükten sonra özel kurumlarda veya serbest olarak çalıştıkları sürenin; Başbakanlık ve bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarının müsteşar ve müsteşar yardımcıları ile en üst yönetici konumundaki genel müdür ve başkan kadrolarına atanacaklar için tamamı, diğer kadrolara atanacaklar için altı yılı geçmemek üzere dörtte üçü dikkate alınır."

Bentte ne diyor; "sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına" diyor. Buradaki "sınıfların" kavramını ilköğretimdeki, ortaöğretim ve yükseköğretimdeki sınıflar diye anlayanlara bizim bir şey izah edebilmemiz mümkün değil tabii ki.

Buradaki sınıflar, 657 sayılı Kanunda yer alan hizmet sınıflarıdır. Oradaki 1, 2, 3 ve 4 rakamları da kurumların maddede belirtilen hizmet sınıfları dışındaki hizmet sınıflarında bulunan kadroların dereceleridir. Yani, ilkokuldaki 1. sınıf, 2. sınıf, 3. sınıf veya 4. sınıf değildir!

Ha bir şeyi ifade edelim. Matematikte, 1, 2'den, 3,'ten 11'den küçüktür. Ama, maraton koşusunda, lig puan durumunda 1, bu diğer rakamların önündedir. Yani, onlardan aşağıda değil, yukarıdadır. Yani, maratonu 1'incilikle bitiren kişi, en önde yarışını bitirmiş olur, başta olmuş olur, puan durumu itibariyle 2'nci sırada olan bir takım, 1 inci sıradaki takımdan daha yüksek puana gelirse, 1 inci sıraya yükselmiş olur.

Bu durum, memur kadro derecelerinde veya kazanılmış hak aylık derecelerinde de böyledir. Kazanılmış hak aylık derecesi 3/3 olan bir memur derece yükselmesi yapıp, 2/1'e geldiğinde 2'nci dereceye düşmüş olmaz, 2'nci dereceye yükselmiş olur. (Burada espri yapılmamıştır, gerçek ifade edilmiştir.) Yani gerek memurların kazanılmış hak derecelerinde gerekse kadro derecelerinde yükselme vardır, 1'e düşülmez mesela, 1'inci dereceye yükselinir. Onun için adı, "derece yükselmesi"dir, "derece düşmesi" değil! İnanmayan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68 inci maddesinin başlığına bakabilir.

Yine, kadro dereceleri, 3/1, 2/2, 1/4 olmaz, kadro dereceleri 1 olur, 2 olur 11 olur.

Tekrar dönelim konumuza. Kanun koyucu diyor ki, arkadaş 1-4 üncü derecelerdeki kadrolarına atama yapacaksanız, 68/B maddesine göre yapacaksınız bu atamaları. Şimdi, birileri diyecek ki, nerede yazıyor 68/B ye göre yapacağımız? Kanun koyucu, 76'ncı maddeyi, okuyalım ve uygulayalım diye koymuş 657 sayılı Kanuna. Bakalım bahsini ettiğimiz 76'ncı madde hazretleri ne diyor: "Kurumlar, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları buldukları kadro derecelerine eşit veya 68'inci maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilirler."

Haaa Kanununun bu maddesi başka bir şey daha diyor: "Memurlar istekleri ile, kurumlarında kazanılmış hak derecelerinin en çok üç derece altında aynı veya başka yerlerdeki kadrolara atanabilirler." Buraya daha sonra döneceğiz. Unutmayalım, unutursam lütfen siz hatırlatın. :)

Demek ki neymiş, 76'ncı madde hazretleri 68/B'yi işaret ediyormuş.

Devam edelim. 68/B maddesi atanmak için memurların kazanılmış hak aylık derecelerini mi önemsemiştir, yoksa başka bir durumu mu? 68/B memurların kazanılmış hak derecelerini önemsememiştir.

Peki neyi önemsemiştir:

1. Öğrenim durumunu önemsemiştir.
2. Hizmet sürelerini önemsemiştir.

Ha, hizmet sürelerini önemserken bunların hepsinin kamuda, hatta memur olarak geçmesini de istememiştir. Peki ne demiştir 68/B hazretleri? Bakalım hemen: “Ancak, bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin;

- a) 1 inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,
- b) 1 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300’den az olanlar için en az 10 yıl,
- c) 3 üncü ve 4 üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl,

hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır.” Diyor.

Bu yetmiyor ekliyor. Bu süreleri, memur olarak geçirmeyenler üzülmessin, onlara da akşam pazarında fırsat ürünleri var diyor.

Diyor ki, eğer memur olarak belirtilen bu süreleri dolduramuyorsanız bu süreleri;

1. 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2’nci maddesi kapsamına dâhil kurumlarda fiilen çalışılan süreler ile Yasama Organı Üyeliğinde, belediye başkanlığında, belediye ve il genel meclisi üyeliğinde,
2. Kanunlarla kurulan fonlarda, muvazzaf askerlikte, okul devresi dâhil yedek astsubaylık ve yedek subaylıkta ve uluslararası kuruluşlarda geçen sürelerin tamamı ile tamamlayabilirsiniz diyor.

Yine diyor ki, eğer bunlar yoksa, hatta yetmiyorsa, yükseköğrenim gördükten sonra özel kurumlarda veya serbest olarak çalıştığınız sürenin; Başbakanlık ve bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarının müsteşar ve müsteşar yardımcıları ile en üst yönetici konumundaki genel müdür ve başkan kadrolarına atanacaklar için tamamı, diğer kadrolara atanacaklar için altı yılı geçmemek üzere dörtte üçünü dikkate alarak bu sürelerin tamamlanması için kullanabilirsiniz.

Bunun nasıl olacağını merak eden siz değerli okuyucularım, ironi içeren başka bir yazımı hemen okuyabilirler. Lütfen [tıklayınız](#).

Peki soruyorum. Sosyal bilimler mezunu bir memurun, kamuda işçilikte geçen süreleri derecesinde sayılır mı, hayır sayılmaz, yükseköğrenimi bitirdikten sonra özel sektörde sigortalı geçen süreleri sayılır mı, hayır o da sayılmaz.

Peki, sayılmayan bu süreleri biz maddedeki sürelerde nasıl değerlendireceğiz? Bence, kanun koyucu yanlış yazmış kanun maddesini, sayılmamalı, hiç dikkate alınmamalı! ŞAKA ŞAKA, CİDDİYE ALMAYIN BU SON CÜMLEYİ.

Yukarıda linkini verdiğim yazıda, bunun nasıl olacağı var. Lütfen merak edenler okusun. Okuyunca, mesela kazanılmış hak aylık derecesi 9/2 olan bir memurun, 1 inci dereceli Genel Müdür kadrosuna atanabileceğini göreceksiniz. Şimdi, bu “üç aşağı, üç yukarı”lar ahir zamana geldik, başımıza taş yağacak diyebilirler.

Anlaşıldı mı şimdi, 1, 2, 3 ve 4 üncü dereceler için üç yukarının niçin olmayacağı! Tabii daha iyi anlaşılabilmesi için, yine hiç kimsenin bir atama maddesi olarak değerlendirmedeği, 657 sayılı Kanununun 45 inci maddesi var. Birazdan ona da geleceğiz.

Şimdi soralım. Peki iyi güzel de, bu üç aşağı, üç yukarı nereden çıktı?

Aslında suç kanun koyucuda! Böyle kafa karıştırıcı düzenlemeler yapmasa, hatta hiç düzenleme yapmasa, alan alsa, satan satsa, işimize geleni müdür, işimize geleni genel müdür yapsak, canımız sıkılınca da alıp memur yapsak, hatta hizmetli yapıp, çayımızı ikram ettirsek. Güzel olurdu değil mi?

Önce, yukarıda 76'ncı madde bahsinde değindiğimiz “üç aşağı” hususunu izah edelim.

Kanun koyucu anılan maddede diyor ki, idare memurları üç şekilde atayabilir. Bunlar:

1. Kazanılmış hak aylık derecesine eşit, kadrolara. Yani 3/2'de olan bir memuru 3 üncü dereceli bir kadroya. (Hoca bunu nerden çıkardın diyenler olursa, bir hikayede başka bir gün de onlar için yazarız, mesele değil.)
2. Memurları kendilerinin istemesi halinde, en fazla kazanılmış hak aylık derecelerinin 3 altındaki dereceli kadrolara atayabilirsiniz. Yani şöyle: Memur; 5/2 kazanılmış hak aylık derecesine sahipse, bu memuru kurum, 6, 7 ve 8 inci dereceli kadrolara, o da ilgilinin bunu kabul etmesi veya istemesi halinde atayabilir. Tabii size göre aşağı derece, 1, 2, 3 ve 4 değilse. :)
3. Memurları, kurumlar, yukarıda bahsettiğimiz şekilde 68/B maddesi esaslarına göre atayabilirler.

Üç aşağıyı anladık. Peki üç yukarı neyin nesi. İşte orada da yine Kanun koyucu durmamış, kafaları karıştırmak için bir düzenleme yapmış. 657 sayılı Kanununun 45'inci maddesinde demiş ki; “5'inci ve daha aşağı derecelerdeki kadrolara, derece yükselmesi için gerekli nitelikleri haiz memur bulunmaması hallerinde, 36'ncı maddede belirtilen öğrenim durumları itibariyle tespit olunan yükselinebilecek dereceyi aşmamak ve karşılık gösterilecek kadro derecesi kazanılmış hak aylık derecelerinin üç üst derecesinden fazla olmamak kaydıyla, bu dereceler karşılık gösterilerek, kendi derecesi ile aynı sınıftan memur atanması mümkündür.”

Öncelikle madde demiş ki, “5'inci ve daha aşağı dereceli kadrolar” yani, “6, 7, 8, derecelerdeki kadrolar.” Yine madde demiş ki, “derece yükselmesi için gerekli

nitelikleri haiz memur bulunmaması hallerinde". Yani istisnai bir düzenleme. Yani, yukarıda 76'ncı maddeyi ifade ederken bahsettiğimiz "kazanılmış hak derecesi eşit kadro derecesi" durumu oluşmaz ise bir memuru, 5'inci dereceli kadroyu aşmamak üzere, bulunduğu kazanılmış hak aylık derecesinin üç üstündeki dereceli kadrolara atayabilirsiniz. Yani; 11/2'deki kişiyi, 11, 10, 9, 8 dereceli kadrolara, 9/1'indeki bir memuru 9, 8, 7, 6'ıncı dereceli kadrolara, 8/3'teki bir memurun 8, 7, 6, 5 inci dereceli kadrolara atayabilirsiniz. Kazanılmış hak aylık derecesi 7, 6 derecelerde bulunanları da yine en fazla 5'inci dereceli bir kadroya atayabilirsiniz. Çünkü, sınır 5'inci derecedir.

Burada, kazanılmış hak aylık derecesinin üç üstündeki dereceden bir kadronun yanında, bu kadronun derecesinin de azami 5 inci dereceden olmasını gözetmek mecburiyetindeyiz.

Demek ki neymiş, kazanılmış hak aylık derecesinin üç üst derecesinden bir kadroya atanma durumu 5 ve daha aşağı, yani 6, 7, 11 dereceli kadrolara atanma açısından geçerliymiş.

Özetleyelim;

1. Atamalarda esas, kazanılmış hak aylık derecesine eşit kadro derecesi olan kadrolara atanmadır. Bu durum, tüm atamalar, tüm dereceler, derecesi ne olursa olsun tüm memurlar ve kadrolar için geçerlidir.
2. Memurun istemesi halinde, kazanılmış aylık derecesinin en fazla üç derece altındaki kadrolara atanma. Bu atamada, tüm memurlar ve 1'inci derece hariç tüm kadrolar için geçerlidir. (1'inci derece için geçerli olmamasının nedeni, 1'inci dereceden daha yüksek dereceli bir kazanılmış Hak Aylık Derecesi olmamasındandır)
3. Memurlar, idarelerin takdiriyle kazanılmış hak aylık derecelerinin üç üstündeki kadrolara atanabilirler. Ancak, burada bu şekilde atanılabilecek en üst dereceli kadro 5'inci dereceden olabilir, 4 ve daha yüksek dereceli kadrolara bu şekilde atama yapılamaz.
4. Derecesi ne olursa olsun 68/B maddesinde tariflenen hizmet süresi dikkate alınarak, 1, 2, 3 ve 4 üncü dereceli kadrolara yapılan atamalar. Bu şekildeki atamalardan yükseköğrenim mezunları yararlanabilir.

Hemen bir soru. Peki, lise mezunları 3 üncü derecenin son kademesine kadar yükseliyorlar. Onları, 3 veya 4 üncü dereceye nasıl atayacağız. Onları, 1 inci maddede belirttiğimiz şekilde, 4 üncü dereceye yükseldiklerinde (4/1, 2, 3 olduklarında) 4 üncü dereceden, 3 üncü dereceden bir kadroya yükseldiklerinde 3 üncü dereceden bir kadroya atayabiliriz.

Son bir hatırlatma: Burada atanabilir dediğimiz ifadelerin hepsinde, eğer bir kadro için görevde yükselme gerekiyorsa, görevde yükselme usul ve esaslarına uyulmuş olması varsayılmıştır.

Zaten, görevde yükselme şartlarına uyulması demek, atama şartlarını taşıyor olmak demektir. Görevde yükselmeye tabi bir kadroya atama yapabilmek için yapılacak sınava, o kadroya yukarıda beri açıkladığımız hususlara riayet edilerek başvurular alınır.

Görevde yükselmeye tabi olsun veya olmasın 68/B atamalarının nasıl olacağını merak edenler için, naçizane kaleme aldığım yazıyı önerebilirim. [Tıklayınız](#) efendim.

Bu anlattıklarımın da, konu anlaşılammış ise suç gerçekten kanun koyucunun, vallahi ben suçlu değilim.

657 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE YAPILACAK ATAMALARIN KANUNİ DAYANAKLARI VE DERECELERE					
KADROLAR					
KANUNİ DAYANAK (657 sayılı Kanun)	KHAD	ATANILABİLECEK KADRO DERECELERİ			
76. Madde (Birinci Fıkra)	13/1,2,3	Belediye norm kadrosunda en düşük kadro derecesinin 11 olması nedeniyle bu fıkra uygulanamaz.			Derece Eşitliği
	12/1,2,3				
	11/1,2,3	11			
	10/1,2,3	10			
	9/1,2,3	9			
	8/1,2,3	8			
	7/1,2,3	7			
	6/1,2,3	6			
	5/1,2,3	5			
	4/1,2,3	4			
	3/1,2,3	3			
	2/1,2,3	2			
	1/1,2,3	1			
76. Madde (İkinci Fıkra)	13/1,2,3	Belediye norm kadrosunda en düşük kadro derecesinin 11 olması nedeniyle bu fıkra, bu derecelere uygulanamaz.			Memur İle D. Derece
	12/1,2,3				
	11/1,2,3				
	10/1,2,3	11			
	9/1,2,3	10	11		
	8/1,2,3	9	10	11	
	7/1,2,3	8	9	10	
	6/1,2,3	7	8	9	
5/1,2,3	6	7	8		
45. Madde (İkinci Fıkra)	13/1,2,3		11	10	5 ve D. Derece
	12/1,2,3	11	10	9	
	11/1,2,3	10	9	8	
	10/1,2,3	9	8	7	
	9/1,2,3	8	7	6	
	8/1,2,3	7	6	5	
	7/1,2,3	6	5		
	6/1,2,3	5			
5/1,2,3	Maddede öngörülen K.D. üst sınırı 5 olduğundan uygulanamaz.				
68. Madde B Bendi (Aynı Zamanda 76. Maddenin Birinci Fıkrası Delaletiyle)	4 yıllık Y. Öğrenim	4	8 Yıllık Hizmet		Memur alınmış olduğun n kurulu g (KHA alın
		3	8 Yıllık Hizmet		
		2 (Ek Göstergesi 5300'den düşük)	10 Yıllık Hizmet		
		1 (Ek Göstergesi 5300'den düşük)	10 Yıllık Hizmet		
	2 Yıllık Y. Öğrenim	1 (Ek Göstergesi 5300'den yüksek)	12 Yıllık Hizmet		
		4	10 Yıllık Hizmet		
		3	10 Yıllık Hizmet		
		2 (Ek Göstergesi 5300'den düşük)	12 Yıllık Hizmet		
		1	12 Yıllık Hizmet		

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvari Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA